

Олексій КРАВЧУК
зав.кафедри господарського та адміністративного права
НТУУ «КП ім. І.Сікорського»
Д.ю.н., доцент
уповноважена особа університету
з питань запобігання
та виявлення корупції

ПІДГОТОВКА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ: ДОРОЖНЯ КАРТА

Для підготовки до декларування необхідно здійснити такі основні кроки:

1. Одержання (перевірка наявності) ключа електронного цифрового підпису
2. Реєстрація на сайті НАЗК, для цього необхідно вказати електронну адресу, куди прийде підтвердження, та мати при собі ключ ЕЦП та пароль від ключа ЕЦП

3. Необхідно визначитися із членами сім'ї станом на 31.12.2016, по яких буде проводитися декларування. Члени сім'ї визначаються залежно від проживання однією сім'єю (для подружжя – окреме правило), причому мають бути виконані одночасно три умови:

- a. Спільне проживання
- b. Пов'язаність спільним побутом
- c. Наявність взаємних прав та обов'язків

Це можуть бути батьки, діти або інші особи, які водночас відповідають всім трьом критеріям (критерії є відносними, оціночними).

Приклади:

Якщо дружина проживає окремо – вона вважається членом сім'ї.

Якщо діти або батьки проживають окремо – вони не вважаються членами сім'ї.

Якщо діти/батьки проживають разом, вони можуть вважатися членами сім'ї, а можуть не вважатися (залежно від наявності всіх трьох згаданих критеріїв)

Якщо йде мова про проживання в гуртожитку, спільну оренду квартири, то особи, що лише спільно проживають, і не мають інших взаємних прав та обов'язків, не вважаються членами сім'ї.

Про членів сім'ї необхідно підготувати інформацію про їх податковий номер (ІПН або код)

Таку ж інформацію необхідно підготувати про третіх осіб, майно яких використовується декларантом або членами його сім'ї, якщо таке майно належить третім особам, але використовується декларантом і зазначатиметься в декларації.

4. Необхідно визначитися, чи збігається зареєстроване місце проживання з фактичним місцем проживання (по якому НАЗК може направляти кореспонденцію).

Якщо не збігається – то в шапці декларації вказуються обидві адреси (там передбачена галочка).

Важливо, що спільне проживання з членами сім'ї визначається за місцем проживання, а не за місцем реєстрації.

5. Необхідно **підготувати інформацію** про об'єкти, що підлягають декларуванню. Слід зважати на те, що закон передбачає можливість виправлення поданої декларації лише протягом 7 днів із дати подачі. Тому вводити дані необхідно максимально точно і правильно.

При цьому слід **додержуватися таких основних правил:**

- Інформацію про об'єкти слід підготувати по собі, і по членах сім'ї.
- Сюди відносяться об'єкти, як ті що перебувають на території України, так і ті, що перебувають за її межами
- Доходи та видатки у валюті зазначаються в гривні, вони переводяться в гривню за курсом НБУ на день їх здійснення, при чому має бути зазначена держава, в якій здійснено доходи або видатки
- Вартість майна зазначається на дату останньої оцінки. Якщо вона не проводилася – зазначається на дату придбання. Якщо вартість не відома – не зазначається. Водночас зауважимо, що інтерфейс введення декларації на сайті НАЗК на жаль не дозволяє залишити це поле не заповненим.
- Суми заокруглюються до гривні (копійки не наводяться).

Справа (документи з декларування)

Декларант не зобов'язаний за законом спеціально підбирати справу з декларування і окремо зберігати відповідні документи. Однак з метою швидкого та зручного заповнення декларації, а також задля уникнення помилок, а також для можливості надання пояснень на будь-які запити щодо доходів та майна, суб'єкту декларування рекомендується підготувати необхідні документи, зробити з них копії та сформувати своерідну справу для проведення декларування за відповідний рік. До справи рекомендується включати зокрема такі документи:

- Довідки про доходи за місцями роботи по собі і членам сім'ї
- Довідки з ДПП про суми доходів, повідомлених податковими агентами по собі і членам сім'ї
- Копії правостановлювальних документів (договорів, свідоцтв, відповідних сторінок тех.паспортів) щодо об'єктів нерухомого майна, транспортних засобів
- Копії або оригінали документів на цінне рухоме майно
- Довідки або виписки з банківських установ про наявність коштів на рахунок та нараховані відсотки
- Довідки, або копії відповідних сторінок установчих документів юридичних осіб, де особа або члени сім'ї мають корпоративні права.

Чернетка

Звернімо увагу, інтерфейс із заповнення декларації на сайті НАЗК дозволяє зберегти її чернетку, але при цьому перевіряється ключ ЕЦП та пароль, а також в момент збереження проводиться логічний контроль заповнення розділів,

робота з якими була розпочата. Якщо не пройти цей контроль та не виправити помилки перед збереженням чернетки декларації, всі внесені дані може бути втрачено

Зміст інформації, яку необхідно підготувати до декларування

Інформація про об'єкти нерухомості, що належать або використовуються декларантом або членом сім'ї (незалежно від форми договору). В т.ч. на умовах оренди або безоплатного користування.

Якщо особа приміром проживає в квартирі, будинку, які йому не належать, але вони будуть зазначені як місце проживання (в шапці декларації), їх обов'язково необхідно вказувати як і надавати інформацію про них як про майно.

Про об'єкти нерухомості вимагається досить детальна інформація, тому **бажано зробити копію правовстановлювального документа, та мати його при собі під час заповнення декларації.**

Що належить до об'єктів нерухомості: земельні ділянки, житлові будинки, квартири, кімнати, офіси, садовий (дачний) будинок, гараж, інше.

Яку інформацію належить підготувати про об'єкти нерухомості: Загальна площа, реєстраційний номер, дата набуття права, вартість за останньою грошовою оцінкою, місцезнаходження (адреса з поштовим індексом), **тип права** (власність, спільна власність (потрібна інформація про розмір частки), оренда, інше право користування, власником є третя особа).

Для земельної ділянки – необхідно мати кадастровий номер.

Якщо власником нерухомості, зазначеної в декларації, є **третя особа** (крім декларанта та членів сім'ї), вказується її тип (громадянин України, іноземець, українська або іноземна юридична особа, наводяться повні дані про них: для громадян – дата народження та код ПІН, зареєстроване і фактичне місце проживання, для юридичних осіб – найменування і код, для іноземних юридичних осіб – також місцезнаходження англійською та українською мовами).

Наприклад декларант із сім'єю проживає в квартирі, що належить батьку, який не є членом сім'ї (спільно не проживає). Це буде третя особа-власник, про яку необхідно наводити повну інформацію.

Інформація про об'єкти незавершеного будівництва:

Особа, якої стосується декларування (декларант, член сім'ї), вид об'єкта (житлові будинки, квартири, кімнати, офіси, садовий (дачний) будинок, гараж, інше), тип об'єкта (об'єкт незавершеного будівництва, об'єкт, не прийнятий в експлуатацію, об'єкт, право власності на який не зареєстровано в установленому порядку)

Загальна площа, реєстраційний номер, місцезнаходження (адреса з поштовим індексом), **кадастровий номер**

Наводиться зв'язок із суб'єктом декларування (належить на праві власності відповідно до Цивільного кодексу України, повністю або частково побудований із будівельних матеріалів декларанта або члена його сім'ї,

належить третій особі але декларант може прямо або опосередковано ним розпоряджатися.

Інформація про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів), вартість якого перевищує 100 мін.зарплат на 1 січня звітного року (для 2016 р. 1378 грн x 100 = 137800 грн) за одиницю.

До такого майна відносяться: ювелірні вироби, персональні або домашні електронні пристрої, одяг, твори мистецтва, антикваріат тощо.

Про цінне рухоме майно зазначається така інформація: вид майна, період набуття права на майно (до початку періоду здійснення функцій держави або в період здійснення функцій держави), дата набуття права, вартість на дату набуття права, торгову марку, найменування виробника, опис майна, тип права на об'єкт (власність, спільна власність, право користування, оренда), якщо власником майна є третя особа, наводиться інформація про таку третю особу.

Інформація про цінне рухоме майно (транспортні засоби).

Наводиться інформація про такі транспортні засоби: автомобіль легковий, вантажний, мотоцикл (мопед), сільськогосподарська техніка, водний засіб, повітряний засіб, інше.

Про транспортні засоби зазначається інформація: особа, якої стосується об'єкт (декларант або член сім'ї) вид майна, марка, модель, рік випуску, ідентифікаційний номер, дата набуття права, вартість на дату набуття права, тип права на об'єкт (власність, спільна власність, право користування, оренда), якщо власником майна є третя особа, наводиться інформація про таку третю особу.

Інформація про цінні папери: акції, боргові цінні папери, чеки, інвестиційні сертифікати, іпотечні цінні папери, деривативи (похідні цінні папери), приватизаційні цінні папери (ваучери тощо), товаророзпорядчі цінні папери тощо.

Про цінні папери наводиться така інформація: особу, якої стосується об'єкт (декларант або член сім'ї), вид ЦП, кількість, номінальна вартість (за одиницю), дата набуття права, емітента (третю особу), вид емітента – громадянин України, іноземець, юридична особа України чи іншої держави (інформація про громадянина з кодом ПІН, інформація про юридичну особу з кодом ЄДРПОУ, інформація про іноземну юридичну особу з місцезнаходженням українською та англійською мовою), тип права на об'єкт, власника (декларант або член сім'ї, або спільна власність).

Інформація про корпоративні права: наводиться інформація про будь-які корпоративні права, крім акцій (наведених у попередньому розділі). Тут вказується: особа, якої стосується об'єкт (декларант або член сім'ї), юридичну особу (емітента корпоративних прав): країна реєстрації головного офісу, організаційно-правову форму, вартість у грошовому вираженні, % від загального капіталу, тип права, інформація по власника (декларант, член сім'ї, третя особа).

Інформація про юридичних осіб, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї.

Тут наводиться та ж сама інформація, що й про корпоративні права, а також інформація про ідентифікаційний номер, адресу, телефон, факс, електронну адресу. Інформація наводиться незалежно від того, що ця юридична особа вже була зазначена в попередніх розділах.

Інформація про нематеріальні активи

Нематеріальні активи включають: об'єкти права інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті (право на винахід, корисну модель, ноу-хау, промисловий зразок, топографії інтегральної мікросхеми, сорт рослин, торгову марку чи комерційне найменування, авторське право тощо), право на використання надр чи інших природних ресурсів, інше.

Наводиться інформація про: особу, якої стосується об'єкт (декларант або член сім'ї), вид активу, опис об'єкта, дата виникнення права та вартість на дату виникнення права. Вказується також тип права та інформація про власника. Якщо йде мова про спільну власність, зазначається інформація про частку, а також може наводитися інформація про співвласників.

Інформація про доходи

Інформація наводиться **про кожен вид доходів для декларанта і для члена сім'ї, у розрізі джерел отримання**. Наприклад якщо одержувалась зарплата за сумісництвом у в кількох місцях – наводиться інформація про кожне місце отримання доходу, із зазначенням сум по кожному з них окремо.

Перелік видів доходів, що підлягають декларуванню, є не вичерпним, але рекомендується уважно ознайомитися з ним із тим, щоб не пропустити жодний із видів доходів.

Декларуванню підлягають доходи незалежно від суми. Для подарунку встановлено виняток: декларуванню підлягають подарунки, якщо вартість подарунку чи подарунків, одержаних від однієї особи (групи осіб) протягом року перевищує 5 мін.зарплат на 1 січня звітного року. (для 2016 р. 1378 грн x 5 = 6890 грн).

Рекомендується також не відправляти декларацію до того, як декларантом та членом сім'ї буде отримано з ДПІ за місцем проживання довідку про суми доходів, згідно інформації, поданої податковими агентами за рік. Відповідний запит до ДПІ необхідно робити після 10 лютого. Інформацію про суми доходів у вигляді процентів на вклади та рахунки банку – необхідно окремо одержувати в кожному банку (звіт до ДПІ банки в розрізі клієнтів не подають).

Наводиться інформація про такі види доходів: заробітна плата за основним місцем роботи, заробітна плата за сумісництвом, гонорари та інші виплати за цивільно-правовими договорами, дохід від зайняття підприємницькою або незалежною професійною діяльністю, дохід від відчуження нерухомого майна, дохід від відчуження рухомого майна (крім цінних паперів та корпоративних прав), дохід від відчуження ЦП та корпоративних прав, дохід від надання майна в оренду, дивіденди, проценти,

роятлі, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, спадщина, подарунок в грошовій або не грошовій формі, приз, інші доходи.

Вказується розмір доходу а також джерело доходу – фізична або юридична особа. Наводиться тип особи: громадянин України, іноземець, юридична особа України чи іншої держави (**інформація про громадянина з кодом ПН, інформація про юридичну особу з кодом ЄДРПОУ**, інформація про іноземну юридичну особу з місцезнаходженням українською та англійською мовою).

Інформація про грошові активи

Наводиться інформація про залишок грошових коштів на 31 грудня 2016 р.

Перелік видів коштів, що підлягають декларуванню, є не вичерпним, але рекомендується уважно ознайомитися з ним із тим, щоб не пропустити жодний із видів коштів.

Декларуванню підлягають вартість якого перевищує 100 мін.зарплат на 1 січня звітного року (для 2016 р. $1378 \text{ грн} \times 100 = 137800 \text{ грн}$) за одиницю.

Наводиться інформація про готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, активи в дорогоцінних банківських металах, інше.

Вказується вид коштів, сума, валюта, установа, в якій відкрито рахунки або до якої зроблено внески – зареєстрована в Україні або за кордоном. Для української юридичної особи (наприклад банківської установи) зазначається найменування і код ЄДРПОУ. Для закордонної юридичної особи зазначається також країна, і місцезнаходження українською і англійською мовами.

Інформація про фінансові зобов'язання

Наводиться інформація про отримані кредити, позики, в т.ч. кошти, позичені іншими особами, зобов'язання за договорами лізингу, розмір сплачених коштів у рахунок основної суми позики (кредиту), розмір сплачених процентів (окремо), зобов'язання за договорами страхування, зобов'язання за договорами недержавного пенсійного забезпечення, несплачені податкові зобов'язання та інші.

Інформація в цьому розділі декларації зазначається, лише якщо розмір зобов'язання перевищує **50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року**. Якщо розмір зобов'язання не перевищує **50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року (для 2016 р. 68900 грн)**.., зазначається лише загальний розмір такого фінансового зобов'язання (наприклад, якщо розмір сплачених коштів в рахунок основної суми позики (кредиту) у звітному році не перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року, то зазначається лише загальний розмір позики (кредиту)).

По кожному з зобов'язань (кожному кредиту, позиці тощо) вказується особа (юридична або фізична), перед якою існує відповідне зобов'язання, наводиться інформація про цю особу (в т.ч. її код), розмір, валюта та дата виникнення зобов'язання. Якщо стосовно зобов'язання існує поручитель, або якщо зобов'язання є забезпеченим майновим забезпеченням, наводиться

інформація про поручителя або забезпечення (наприклад заставлене майно, його місцезнаходження та власника).

Інформація про правочини (договори) та видатки

Відомості про видатки та правочини зазначаються лише у разі, якщо розмір відповідного видатку (вартість предмету правочину) перевищує **50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 1 січня звітного року (для 2016 р. 68900 грн)..**

Суб'єкт декларування повинен задекларувати випадки укладення договорів на придбання, оренду або інші договори щодо нерухомого, рухомого або іншого майна, із зазначенням виду майна, країни, в якій здійснено правочин, та розмірів видатку.

Сюди відносяться договори, на підставі яких виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, у тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання.

Правочини і видатки декларуються окремо. Наприклад в числі правочину мають зазначатися не лише ті, по яких особа набула права власності, але і ті, по яких право власності було припинено (наприклад продаж).

Інформація про роботу за сумісництвом

Наводиться інформація про роботу за сумісництвом (як оплачувану, так і неоплачувану), зазначається посада або опис виконуваної роботи та інформація про юридичну або фізичну особу, у якої здійснювалася така робота (із зазначенням відповідного коду). Звернімо увагу, якщо робота оплачувана – йде мова фактично про ту саму інформацію, яка наводилася в розділі інформації про доходи (але лише в частині сумісництва, і без зазначення суми доходу).

Для неоплачуваної роботи ставиться позначка «Неоплачувана».

Членство в організаціях та їх органах

Суб'єкт декларування повинен задекларувати: входження суб'єкта декларування до керівних, ревізійних (аудиту) чи наглядових органів громадських об'єднань, благодійних організацій, саморегульованих чи самоврядних професійних об'єднань; членство в таких об'єднаннях (організаціях).

Інформація зазначається, якщо суб'єкт декларування займав зазначену посаду або був членом організації упродовж звітного періоду незалежно від тривалості.

Членство і входження до керівних органів декларуються окремо. Щодо членства пропонуються такі варіанти організацій: громадська організація, благодійна організація, саморегульоване чи самоврядне професійне об'єднання. Вказується код ЄДРПОУ організації. Для членства в органах повторюються назва та код організації та зазначається назва і тип органу: керівний, ревізійний, наглядовий